

การสร้างเครื่องมือเพื่อวัดความต้องการมิติด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยหลังผ่าตัดหัวใจแบบเปิด
ระหว่างรับการรักษาพยาบาลในหอผู้ป่วยวิกฤต

นิภัตสรณ์ บุญญาสันติ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

มีนาคม 2548

ISBN 974-9740-80-7

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ได้
พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นักสสรณ์ บุญญาสันติ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษาตามหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัย
บูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารมณ์ ดีนาน)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วังภา คุณทรงเกียรติ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ (พิเศษ) นพ. อัมภา ตียพันธ์)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อารมณ์ ดีนาน)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วังภา คุณทรงเกียรติ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ (พิเศษ) นพ. อัมภา ตียพันธ์)

..... กรรมการ

(ดร. สงวน ธาณี)

..... กรรมการ

(ดร. สุวดี สกุลคุ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. ประทุม ม่วงมี)

วันที่ 29 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2548

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา
จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำภาคฤดูร้อน ปีการศึกษา 2546

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภรณ์ ดินาน ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กนกนุช ชื่นเลิศสกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา คุณทรงเกียรติ และรองศาสตราจารย์ (พิเศษ) นพ. อัมภา ตียพันธ์ กรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบปากเปล่าทุกท่านที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพ. วีรวิทย์ พันธุ์ชัยเพชร นพ. วุทธโชติ ประสาททอง คุณเพ็ญจันทร์ แสนประสาน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัลภา คุณทรงเกียรติ และ ดร. พระครูศรีสุตาภิรม ที่กรุณารับเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล และหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชลบุรี โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาลราชวิถี และสถาบันโรคทรวงอก นนทบุรี ตลอดจนเจ้าหน้าที่ และผู้ป่วยทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา ที่กรุณาให้ทุนสนับสนุนการวิจัยบางส่วน

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ น้องสาว น้องเขย และหลานสาว รวมทั้งเพื่อน ๆ สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ และสาขาการพยาบาลชุมชน ที่ได้ให้กำลังใจและช่วยเหลือ ทำให้ผู้วิจัยต่อสู้อุปสรรค ให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี

นิมิตสรณ์ บุญญาสันติ

45911631: สาขาวิชา: การพยาบาลผู้ใหญ่; พย.ม. (พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต)

คำสำคัญ: ผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือด/ การผ่าตัดหัวใจแบบเปิด/ หอผู้ป่วยวิกฤต/ เครื่องมือวัดความต้องการมิติด้านจิตวิญญาณ

นิภัสสรณ์ บุญญาสันติ: การสร้างเครื่องมือเพื่อวัดความต้องการมิติด้านจิตวิญญาณของ ผู้ป่วยหลังผ่าตัดหัวใจแบบเปิดระหว่างรับการรักษาพยาบาลในหอผู้ป่วยวิกฤต (THE DEVELOPMENT OF THE SPIRITUAL NEED INSTRUMENT FOR POST OPENED-HEART PATIENTS IN INTENSIVE CARE UNIT) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: อภรณ์ ดินาน, Ph.D., วัลภา คุณทรงเกียรติ, พย.ด., อัมภา ตีพันธ์, พบ. 154 หน้า. ปี พ.ศ. 2548.
ISBN 974-9740-80-7

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาเครื่องมือประเมินมิติด้านจิตวิญญาณ และศึกษาความต้องการมิติด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยโรคหัวใจและหลอดเลือดที่ได้รับการผ่าตัดหัวใจแบบเปิดขณะรับการรักษาพยาบาลในหอผู้ป่วยวิกฤต โดยใช้กรอบแนวคิดการดูแลผู้ป่วยแบบองค์รวม กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ป่วยหลังผ่าตัดหัวใจแบบเปิด จำนวน 200 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 15 กรกฎาคม – 31 ตุลาคม 2547 โดยใช้เครื่องมือวัดมิติด้านจิตวิญญาณ ซึ่งสร้างข้อคำถามขึ้นโดยการทบทวนวรรณกรรม จำนวน 60 ข้อ หาความตรงเชิงเนื้อหา หาความตรงเชิงโครงสร้าง และหาค่าความเชื่อมั่น นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา (CVI) สก๊ตตอร์ประกอบ ค่าความเชื่อมั่น และค่าเฉลี่ยความต้องการมิติด้านจิตวิญญาณแยกรายด้าน

ผลการวิจัยพบว่าเครื่องมือวัดมิติด้านจิตวิญญาณที่สร้างขึ้นมีข้อคำถาม จำนวน 40 ข้อ (CVI = .80) หลังการสก๊ตตอร์ประกอบมีข้อคำถามที่มี factor loading มากกว่า .40 จำนวน 37 ข้อ โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านพิธีกรรม มีจำนวน 13 ข้อ $\alpha = .91$ ด้านพลังใจ มีจำนวน 7 ข้อ $\alpha = .78$ ด้านความศรัทธา มีจำนวน 11 ข้อ $\alpha = 0.87$ ด้านการยอมรับการรักษาพยาบาล มีจำนวน 6 ข้อ $\alpha = .81$ และพบว่าผู้ป่วยมีความต้องการการตอบสนองด้านพลังใจสูงที่สุด ($\bar{X} = 6.46$, S.D. = .72) รองลงมาคือ ความต้องการด้านการยอมรับการรักษาพยาบาล ($\bar{X} = 5.98$, S.D. = .09) ด้านความศรัทธา ($\bar{X} = 5.66$, S.D. = 0.49) และด้านพิธีกรรม ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 1.23) ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ได้แก่ การศึกษาซ้ำในผู้ป่วยผ่าตัดหัวใจแบบเปิดระยะก่อนผ่าตัด หลังผ่าตัด หรือระยะพักฟื้น และควรนำไปศึกษาหาความตรงเชิงโครงสร้างกับเครื่องมืออื่น ๆ ที่วัดความต้องการมิติด้านจิตวิญญาณ

45911631: MAJOR: ADULT NURSING; M.N.S. (ADULT NURSING)

KEY WORD: CARDIOVASCULAR PATIENTS/ OPENED-HEART SURGERY/ INTENSIVE CARE UNIT/ SPIRITUAL NEED INSTRUMENT

NIPATSORN BOONYASANTI: THE DEVELOPMENT OF THE SPIRITUAL NEED INSTRUMENT FOR POST OPENED-HEART PATIENTS IN INTENSIVE CARE UNIT.

THESIS ADVISORS: APORN DEENAN, Ph.D., WANLAPA KUNSONGKEIT, Ph.D., ASSADA TEEYAPANT, MD. 154 P. 2005. ISBN 974-9740-80-7

The purposes of the study were to develop the spiritual need instrument and to evaluate spiritual need of Post Opened-Heart patients in intensive care unit. Holistic care nursing guided this study. Based on literature review, 60 items were generated. Only 40 items were qualified the CVI of 0.80. Two hundred Opened-Heart Surgery patients were recruited to complete the interview questionnaire from 25 July through 31 October 2004. Data was analyzed using descriptive statistics, Exploratory factor analysis, and Cronbach's alpha.

The results revealed that the spiritual need instrument was composed of 37 items with 4 factors. The first factor was named "Ritual"; 13 items with alpha of .91. The second factor was named "Internal power"; 7 items with alpha of .78. The third factor was named "Faith"; 11 items with alpha of .87 and the last factor was named "Sick role"; 6 items with alpha of .91. Moreover, Opened-Heart patients ranked that their spiritual need were Internal power ($\bar{X} = 6.46$, S.D. = .72), Compliance ($\bar{X} = 5.98$, S.D. = 0.09), Faith ($\bar{X} = 5.66$, S.D. = 0.49), and Ritual ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 1.23) consecutive. Recommendations included validation of the instrument in the same population, increasing of sample size, and using spiritual need instrument in difference population such as other critical condition patients.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานการวิจัย	6
กรอบแนวคิด.....	6
ขอบเขตการวิจัย.....	9
นิยามคำศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	10
2 ทบทวนวรรณกรรม.....	11
การผ่าตัดหัวใจแบบเปิด.....	11
การพยาบาลผู้ป่วยผ่าตัดหัวใจแบบเปิดขณะที่ได้รับการรักษาพยาบาลในหอผู้ป่วยวิกฤต.....	19
แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการมิติด้านจิตวิญญาณ.....	24
การสร้างเครื่องมือ.....	55
การวิเคราะห์องค์ประกอบ.....	60
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
ลักษณะของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	63
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	63
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง.....	68
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
4 ผลการวิจัย.....	69
ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	70
การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา.....	73
การวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง ด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบ.....	75
การสกัดองค์ประกอบ.....	82
ระดับความต้องการมิติด้านจิตวิญญาณ แยกตามรายด้าน.....	91
5 สรุปและอภิปราย.....	93
สรุปผลการศึกษา.....	93
อภิปรายผล.....	94
การนำผลการวิจัยไปใช้	98
ข้อเสนอแนะ.....	100
บรรณานุกรม.....	103
ภาคผนวก	118
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	118
ภาคผนวก ข ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหา รายข้อ	120
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์ความต้องการมิติด้านจิตวิญญาณภายหลังสกัด องค์ประกอบ.....	126
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ หนังสือรับรองการพิจารณาจริยธรรม เอกสารพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย	133
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	154

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 สรุปการศึกษาเกี่ยวกับมิติด้านจิตวิญญาณ.....	27
2 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	70
3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่งของข้อคำถามมิติด้าน จิตวิญญาณ จำแนกเป็นรายชื่อ.....	75
4 ค่าสหสัมพันธ์รายชื่อของข้อคำถาม.....	79
5 องค์ประกอบและการอธิบายความผันแปรของการสกัดองค์ประกอบ.....	85
6 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับปัจจัยเมื่อหมุนแกนปัจจัยโดย PAF และ Oblimin	86
7 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์	91
8 ตาราง ค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหารายชื่อ	120

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
---	-------------------------------	---